

Впрочем и за самия писател тези вълнения не се оказват много трайни. През лятото на 1944 г. той отново е из Беломорието – този път мобилизиран като ветеринарен лекар на западния край на Халкидическия полуостров. За настроенията му свидетелстват колеги лекари от поделението: „Гледката беше чудесна – разказва доктор Гешаков. – На около пет-шест километра от нас се простираше Солунският залив. От едната му страна се извисяваше Олимп, а на север – един малък масив – планината Гранус... Аз не виждах обаче Димов да се затрогва от тази атмосфера.“⁴ За това безразличие, наред с вглъбяването в нова творческа задача - романа „Осъдени души“ и някои лични проблеми-трябва да „обвиним“ ясната вече визия за изхода от войната.

В една служебна автобиография, писана през 50-те години, Димов ще отбележи, че за „Тютюн“ е събрал материали от пребиваването си в българския окупационен корпус. И това безспорно е така. Ето няколко реда от спомена на В. Васев, ветеринарен подофицер, който пряко ни отвежда към романа: „С германците се срещнахме на моста “Орлек“ на Струма. Те напущаха България, ние – Гърция. Тяхната колона се движеше от едната страна на моста, нашата – от другата...“⁵ В същата тази автобиография писателят, разбира се, даже не споменава за първото си екскурзионно пребиваване по Беломорието. А вероятно, освен „Субтропични брегове“, е имал намерение да пише и друго на тази тема. Но заминава за Испания, променят се творческите му планове, променя се и политическата ситуация.

Към преживяното през 1942 г. в Кавала и о. Тасос Димов ще се върне по-късно, за да напише „беломорските страници“ в романа „Тютюн“ (а те не са малко – около двеста). Ще поведе своите „осъдени“ герои Ирина, Борис, Костов и фон Гайер в дните на тяхната душевна и физическа агония, в края на лятото на 1944 г. именно към Кавала и Тасос. И то буквално по същия маршрут, който вече сам е изминал и възпроизвел в „Субтропични брегове“. Те тръгват през „старата граница“ - Рупелското дефиле и Кресна, разхождат се из Драма, Сер, Кавала и о. Тасос и се връщат (всъщност връщат се останалите живи Ирина и Костов) по долината на Места.

Не само маршрутът е същият, удивително сходни са и впечатленията от пътуването. „Трудови лагери, колички, полуголи, мургави мъже... Голи сипей, изкопи, насипи, недовършени тунели, бункери – мрачни дупки в непристъпни скали или до самото шосе,